

Sygn. akt III AUa 290/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban (spr.) SSA Iwona Krzeczowska - Lasoń
Protokolant:	sekr.sądowy Lidia Pedynkowska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2013 r. w Gdańsku

sprawy T. G.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ubezpieczenie

na skutek apelacji T. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt VI U 3653/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 290/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 czerwca 2012 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, stwierdził ustanie rolniczego ubezpieczenia społecznego T. G. od dnia 24 sierpnia 2007 roku. Organ rentowy powołał się na treść art 36 ust 1 pkt 1, 3a, 5a, 7i . 16 , ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz U z 2008 roku Nr 50 poz.291 z późn. zm.) W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia warunków określonych w ustawie do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników ponieważ od 1 maja 1998 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Nabywając grunty rolne 24 sierpnia 2007 roku nie miał możliwości dokonania wyboru ubezpieczenia społecznego między ZUS a KRUS, przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej ponieważ bezpośrednio przed rozpoczęciem działalności gospodarczej nie został zachowany okres trzech lat nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

T. G. wniósł odwołanie od tej decyzji. W uzasadnieniu odwołania podał, że w 1995 roku, po poważnym wypadku postanowił się przeprowadzić na wieś by pomóc schorowanemu wujowi. W dobrej wierze opiekował się wujem, który

wymagał pomocy w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Jednocześnie mając zajęcie artystyczne zarejestrował firmę (...) pozwalającą na zwiększenie dochodów. W sytuacji gdy zostanie wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników nie będzie w stanie poradzić sobie finansowo i będzie musiał zakończyć działalność a może i sprzedać odziedziczoną ziemię.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B. wniósł o oddalenie odwołania powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2012r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy - VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. Bezsprzeczne jest, iż T. G. zgłosił się do ubezpieczenia społecznego rolników dnia 8 października 2007 roku wskazując jako datę rozpoczęcia działalności rolniczej 24 sierpnia 2007 roku. W tym dniu na podstawie umowy darowizny stał się wraz z żoną L. G. właścicielem gospodarstwa rolnego położonego w miejscowości P. i C. gm. W. o po w. o pow. 5,93 hektarów przeliczeniowych. Prawomocną decyzją z dnia 17 października 2007 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B. stwierdził podleganie T. G. ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 24 sierpnia 2007 roku. Bezsprzeczne pozostaje również okoliczność, że ubezpieczony od dnia 1 maja 1998 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...), nie zgłaszał likwidacji ani zawieszenia działalności. Ubezpieczony nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność, że prowadził działalność rolniczą jako posiadacz gospodarstwa rolnego lub domownik rolnika pozostając we wspólnym gospodarstwie domowym, w szczególności nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako domownik przed dniem 24 sierpnia 2007 roku.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy zważył, iż zgodnie z treścią art. 7 ust 1 pkt 1 i 2 oraz art. 16 ust 1 pkt 1 i 2 i ust 3 w związku z art. 6 pkt 1, 2 i 13 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst Dz. U. Nr 50, poz. 291 ze zm.), ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik (tj. pełnoletnia osoba fizyczna, zamieszkująca i prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą jako posiadacz, samoistny lub zależny, gospodarstwa rolnego obejmującego obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny) jak również domownik rolnika (tj. osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy), jeżeli nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Wyjątek od prymatu podlegania innym ubezpieczeniom społecznym w razie ich zbiegu z ubezpieczeniem społecznym rolników przewiduje art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wprowadzony ustawą zmieniającą z dnia 12 września 1996 r. (Dz. U. Nr 24, poz. 585), wielokrotnie nowelizowany. Zgodnie z treścią tego przepisu w jego pierwotnym brzmieniu, rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie przez co najmniej jeden rok, podejmował pozarolniczą działalność gospodarczą, nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym mógł podlegać nadal ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 873) nadano nowe brzmienie art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Wydłużono okres nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników uprawniający osobę podejmującą pozarolniczą działalność gospodarczą do wyboru systemu ubezpieczenia społecznego i uzależniono możliwość tego wyboru od formy opodatkowania pozarolniczej działalności gospodarczej. Zgodnie z treścią art 5a ust 1 rolnik lub domownik, który podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata i rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym lub rozpoczął współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlegał nadal temu ubezpieczeniu, jeżeli nie był pracownikiem i nie pozostawał w stosunku służbowym. Przepis ten został znówelizowany ustawą z dnia 1 lipca 2005 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz u Nr 150 poz. 1248). W aktualnym brzmieniu przepis art. 5a. ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz U z 2008

roku Nr 50 poz. 291) stanowi, że rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki: złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności; jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym; nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym; nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych; kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2 528 zł. Analiza omówionych wyżej przepisów w odniesieniu do okoliczności niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, iż art. 5a cytowanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie ma zastosowania wobec ubezpieczonego T. G.. Ubezpieczony nie udowodnił faktu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przed podjęciem działalności gospodarczej i dopełnienia formalności wynikających z cytowanych wyżej przepisów. Mając powyższe na uwadze Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia odwołania i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając go w całości oraz zarzucając 1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. przepisu art. 5a ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 2 i art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, poprzez nieuwzględnienie przez Sąd I instancji faktu podlegania - z mocy ustawy - ubezpieczeniu społecznemu rolników z uwagi na to, iż był domownikiem rolnika, a co za tym idzie nieuwzględnienie przez Sąd, iż przed rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej posiadałem wynoszący co najmniej 3 lata okres ubezpieczenia rolniczego. Wskazując na powyższe apelujący wniósł zmianę zaskarżonego wyroku, uwzględnienie jego odwołania od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 27.06.2012 r., nr (...) i ustalenie, iż od dnia 24.08.2007 r. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego, rozstrzygnięcie o kosztach procesu według norm prawem przepisanych. W uzasadnieniu skarżący umotywowwał podniesiony zarzut i wnioski, w szczególności wskazał, iż spełniam wszystkie warunki, aby zostać uznanym za domownika rolnika. Jak wskazywał w swoim odwołaniu od decyzji z dnia 27.06.2012 r. oraz potwierdził na rozprawie, od 1995 r. zamieszkiwał wraz z rodziną u wuja, gdzie prowadził wraz z nim (a wręcz za niego) gospodarstwo rolne (to samo gospodarstwo, które jest teraz jego własnością). Okoliczności te nie są kwestionowane przez organ rentowy, ani też nie zostały zakwestionowane przez Sąd w toku postępowania. Jako domownik rolnika podlegałem z mocy ustawy ubezpieczeniom społecznym rolników. Fakt, iż nie zostałem zgłoszony przez wuja do ubezpieczenia nie ma przy tym większego znaczenia, a to z tego względu, iż jest to ubezpieczenie obligatoryjne, a nie na wniosek. Fakt, iż przez okres ponad 3 lat był domownikiem rolnika i podlegał z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu rolników sprawia, iż ma w jego przypadku zastosowanie art. 5a ust. 1 ustawy, a co za tym idzie podlega ubezpieczeniu społecznemu zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym rolników, pomimo prowadzenia działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy okazała się bezzasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż istota wywiedzionej apelacji sprowadza się do tego, iż w ocenie skarżącego podlegał on jako „domownik” z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1995r., kiedy zamieszkał z rodziną wuja i z nim, a wręcz za niego prowadził gospodarstwo rolne, to które od 2007r. jest jego własnością.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, tak przedstawionej argumentacji podzielić nie można.

Przypomnieć należy, iż definicja „domownika” na gruncie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników /tj. Dz.U.2008.50.291, dalej: usr/ na przestrzeni obowiązywania tego aktu nie zmieniała się i wyrażona jest w art. 6 pkt 2, zgodnie z którym: „ilekroć w ustawie jest mowa o domowniku - rozumie się osobę bliską

rolnikowi, która: a) ukończyła 16 lat, b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy”

Z kolei możliwość objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników „domownika” uregulowana jest w art. 7 ust. 1 pkt 2 usr, który w obecnym brzmieniu obowiązującym od 2 maja 2004r. brzmi: „ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1 - jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych”. Obowiązująca wcześniej pierwotna regulacja stanowi, iż „ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1 - jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty”.

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż zarówno uzasadnienie apelacji, jak i wcześniejszego odwołania, a zatem twierdzenia samego wnioskodawcy, dają wystarczającą podstawę aby uznać, iż nie mógł on być objęty ubezpieczeniem społecznym rolników od 1995r.

Po pierwsze wskazać bowiem należy, iż wnioskodawca sam wskazał wyjaśniając dlaczego przeprowadził się do wuja: „w 1995 roku uległem poważnemu wypadkowi nie ze swojej winy i byłem na rencie powypadkowej”. W dalszej części zaś uzasadniając motywy jakimi kierował się zakładając w 1998r. działalność gospodarczą wnioskodawca wyjaśnił: „Musiałem szukać innego źródła dochodu bo skromna renta nie wystarczała na podstawowe potrzeby rodziny” / k. 2/. Stosownie do treści przywołanej wyżej art. 7 ust. 1 pkt 2 usr i przywołanych wyjaśnień wnioskodawcy nie można mieć wątpliwości, że nawet jeżeli faktycznie od 1995r. zamieszkiwał w gospodarstwie rolnym wuja, to nie mógł uzyskać statusu „domownika” z uwagi na pobieraną rentę wypadkową. W dodatku, w świetle wyjaśnienia samego wnioskodawcy: „wypadek był bardzo poważny i wiedziałem, że nie będę w stanie podjąć żadnej pracy zarobkowej przez długi okres” w ocenie Sądu Apelacyjnego istnieje poważna wątpliwość, czy wnioskodawca był w stanie stale pracować w gospodarstwie rolnym wuja, zgodnie z art. 6 pkt 2 ppkt c usr. Dodatkowo zwrócić można uwagę, iż z zaświadczenia o wpisie do Ewidencji Działalności Gospodarczej /k. 33 akt rentowych/ wynika, że siedziba i miejsce wykonywanej działalności to: P., ul. (...); (...), (...)-(…) W.; teren całego kraju. W zgłoszeniu do ubezpieczenia wnioskodawca wskazał zaś adres: ul. (...), (...)-(…) Ł.. Wielość wskazanych adresów również budzi zastrzeżenia w kontekście tego, iż konieczną przesłanką uznania za „domownika” jest, aby pozostawać z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkiwać na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie /art. 6 pkt 2 ppkt b usr/.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w świetle powyższych rozważań nie można mieć wątpliwości, że przed nabyciem gospodarstwa rolnego wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w szczególności jako domownik, a tym samym nie spełnił tej przesłanki umożliwiającej wybór ubezpieczenia rolniczego w przypadku równoczesnego prowadzenia gospodarczej działalności pozarolniczej, na co prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał trafnej oceny prawnej, której nie wzruszają zarzuty apelacji. Innymi słowy zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.